



Використання результатів НС(Р)Д з іншою метою. Межі можливого з урахуванням судової практики.

Результати НС(Р)Д, одержані під час розслідування провадження можуть використовуватися в інших цілях або поза межами предмета доказування у конкретному провадженні. Загальне правило та порядок містяться у ст. 257 КПК України, що передбачає необхідність дозволу слідчого судді і згідно них, якщо виявлено під час проведення НС(Р)Д ознаки іншого кримінального правопорушення, що не розслідується у цьому провадженні (поза предметом досудового

розслідування), зареєструвати за таким фактом нове провадження або направити інформацію до слідчого підрозділу/слідчому який вже розслідує справу за таким фактом, можливо лише при дотриманні відповідної процедури – звернення прокурора з клопотанням до слідчого судді, розгляд останнім законності одержання цієї інформації, надання слідчим суддею дозволу, направлення до органу досудового розслідування або внесення відомостей до ЄРДР безпосередньо прокурором.

На перший погляд, у такий спосіб законодавцем запроваджено судовий контроль, за дотриманням гарантій приватного життя особи, метою якого є уникнення безпідставного використання чутливої інформації про приватне життя особи, її спілкування та забезпечення балансу інтересів держави і суспільства.

Але як ставитися до випадків використання НС(Р)Д у випадках коли:

- 1) одержана інформація вказує на те, що розслідуваний злочин є невеликої тяжкості або проступком;
- 2) виявлено ознаки іншого нетяжкого злочину або проступку;
- 3) вказують на ознаки дисциплінарного проступку, а не злочину;
- 4) викликають бажання прокурора використати одержану інформацію у адміністративному, цивільному, господарському судочинстві чи справах про адміністративні правопорушення.

Якщо за результатами НС(Р)Д одержано відомості про те, що розслідуване діяння не є тяжким чи особливо тяжким, а невеликої тяжкості чи проступком, чи буде продовження цього заходу, розсекречування та подальше використання відповідати меті НС(Р)Д, визначеній ст. 246 КПК України? Визнання законним використання доказів, одержаних під час проведення НС(Р)Д для доведення винуватості особи у вчиненні інших кримінальних правопорушень не лише стимулює правоохоронні органи «завишувати кваліфікацію» під час реєстрації відомостей в ЄРДР, а й порушує загальні засади, гарантовані ст. ст. 31, 32 Конституції України, що допускають втручання в приватне життя як виняток.

Частина 2 ст. 246 КПК України передбачає, що НС(Р)Д «проводяться виключно у кримінальному провадженні щодо тяжких чи особливо тяжких злочинів». Зважаючи на те, що НС(Р)Д як і інша слідча дія завершуються складанням протоколу та додатків до нього, встановлення під час їх проведення факту невідповідності кваліфікації діяння за своєю тяжкістю, передбачають обов'язок сторони обвинувачення припинити їх проведення та знищити одержані матеріали як такі, що одержані за відсутності підстав, визначених КПК України. Отже, у таких випадках дії по складанню протоколу, зняття грифу секретності, направлення їх до органу досудового розслідування чи прокурору та їх подальше використання може розглядатися як незаконне. ВС у постанові (1) (посилання в коментарях) допускає можливим використання таких матеріалів після «перекваліфікації». При цьому слід зауважити, що у випадках, коли

сторона обвинувачення «свідомо завищила» кваліфікацію під час внесення відомостей до ЄРДР (кваліфікація в ЄРДР за кваліфікуючими ознаками не відповідала процесуальним документам, що стали підставою для реєстрації) визнано підставою для визнання доказів, одержаних під час проведення НС(Р)Д недопустимими (2).

Що стосується використання результатів НС(Р)Д в інших формах судочинства, Постановою ВП ВС визнано законним використання кваліфікаційно-дисциплінарною комісією прокурорів під час дисциплінарного провадження матеріали НС(Р)Д як докази у дисциплінарному провадженні. І поряд з цим суддею Яновською О.Г. висловлено окрему думку (4), в якій вона слушно зауважила, що використання під час дисциплінарного провадження матеріалів НС(Р)Д є неправильним оскільки такі матеріали не досліджувалися на предмет їх належності, допустимості, достатності і достовірності, а в сукупності з іншими доказами у кримінальному провадженні - з точки зору достатності та взаємозв'язку для встановлення його винуватості.

Розглядаючи зазначене питання в контексті ЄК, Хартії фундаментальних прав ЄС та Директиви 2002/58/ЄС слід відзначити, що забороняють втручання в приватне життя людини коли таке втручання не розглядається як необхідне, належне та пропорційне у демократичному суспільстві і не спрямоване на забезпечення національної безпеки і оборони, громадського порядку.

І наостанок, положення ст. 32 Конституції, що встановлює додаткові гарантії недоторканості особистого і сімейного життя. Цією статтею встановлено обмеження щодо можливості зберігання, використання та поширення інформації. Такі дії можуть здійснюватися лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини.

Відповідно до п. 9 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про національну безпеку України» національна безпека України визначена як «захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу та інших національних інтересів України від реальних та потенційних загроз».

З зазначених засад можливо дійти висновку, що одержання під час проведення НС(Р)Д інформації, про приватне життя і не стосується предмету досудового розслідування, може використовуватися державою лише у сфері кримінального судочинства, та якщо таке використання є необхідним для захисту державного суверенітету, територіальної цінності, демократичного конституційного ладу та інших національних інтересів України від реальних та потенційних загроз, економічного добробуту та прав людини, а не в будь-якому провадженні.